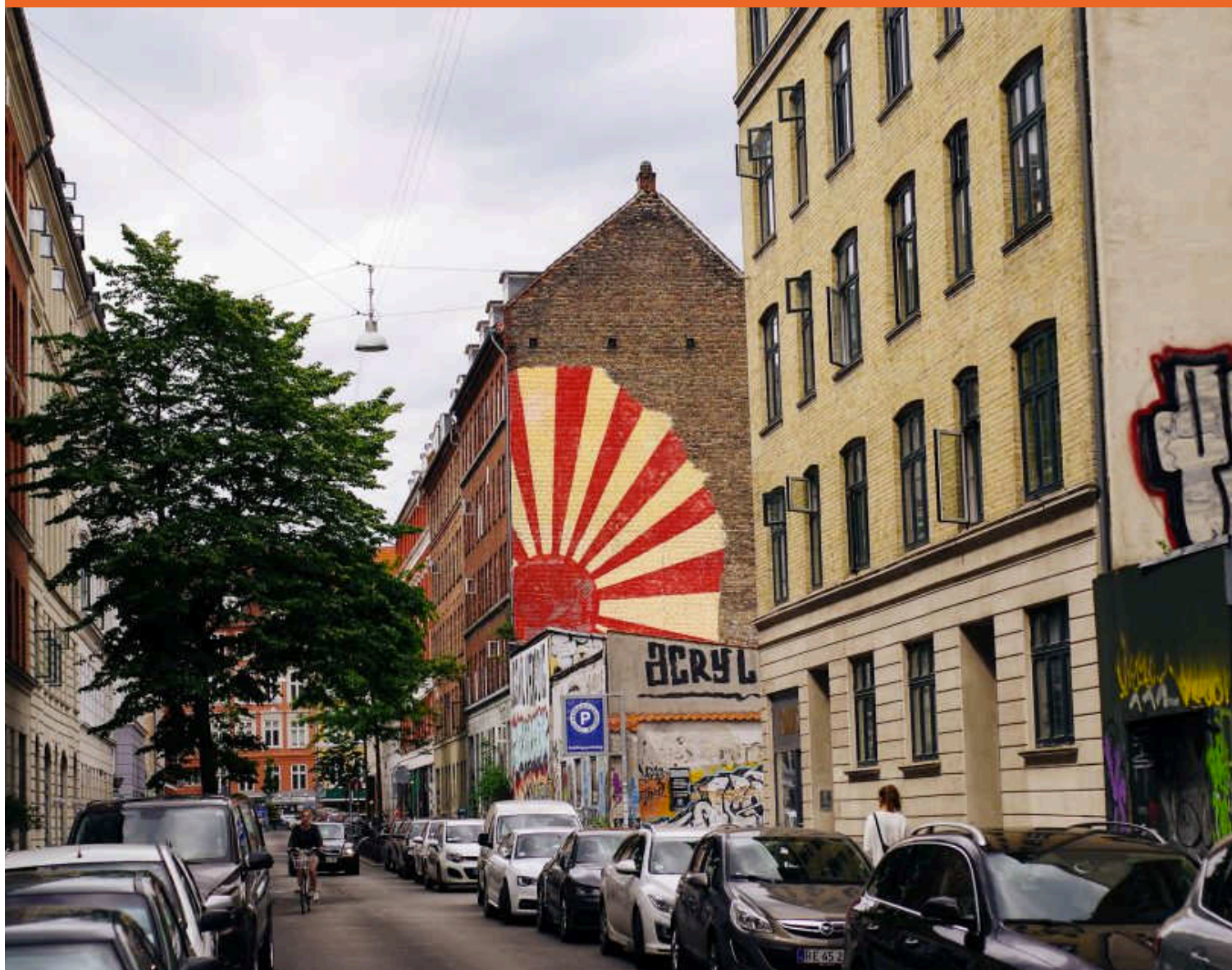

Fremtidens fritidsliv på Vesterbro

Et undersøgelses- og udviklingsprojekt
om fritidsliv for unge i 6.-10. klasse

Desk research

I 2018 boede der 42.000 borgere på Vesterbro. Omkring 1500 af dem er mellem 12 og 16 år. Bydelen er kendetegnet ved få grønne arealer og pladser. Det er den bydel i København med færrest grønne områder, og der er få ledige arealer til at bygge nye kultur- og idrætsfaciliteter (Københavns Kommune, 2018).

Det er begrænset, hvad der findes af undersøgelser af unge vesterbroborgere eller københavnernes hverdagsliv og fritidsvaner, og det, der findes, handler primært om, hvor mange, der dyrker idræt eller er involveret i organiserede fritidsaktiviteter. De tal gennemgår vi herunder. For et bredere blik på teenageres hverdagsliv, gennemgår vi herefter nogle af de øvrige tendenser, der kendetegner teenageliv i Danmark i de sene 2010'ere.

Fritidsliv i København

Rapporter, undersøgelser og opgørelser vedr. børn og unges fritidsliv i København inkluderer følgende:

Medlemsopgørelser fra DIF og DGI viser, hvor mange børn og unge i Københavns Kommune i aldersgruppen 0-18, der er medlemmer af en forening under et af de to forbund. De nyeste tal er fra 2018, men de kan kun sige noget om idrætsdeltagelsen og ikke det bredere aktivitetsmønster, ligesom der skal tages forbehold for, at aldersgruppen er væsentligt bredere end den, der er i fokus i denne undersøgelse.

Det københavnske idrætsliv – en vidensoversigt, udgivet af IDAN kortlægger københavnernes idrætsvaner og sammenligner dem med danskernes idrætsvanerne på landsplan (Storm og Rask, 2017). Rapporten indeholder også en gennemgang af københavnske børn og unges sports- og motionsvaner, men datagrundlaget er meget småt, og det er således vanskeligt at konkludere ret meget på baggrund af undersøgelsens resultater. Undersøgelsen fokuserer desuden kun på idrætsvaner og ikke på andre elementer af unges fritidsliv, og tallene gælder børn og unge i alderen 7-15 år, hvilket igen er en bredere aldersgruppe end den, vi er interesseret i her.

Medlemsudviklingen – blandt børne- og ungdomsholdene i de københavnske foreninger i 2015 er Københavns Kommunes afdækning af medlemsudviklingen blandt børn og unge i foreninger i kommunen (Københavns Kommune, 2016). Rapporten kan, trods et spinkelt datagrundlag, give en indikation på udviklingen i børn og unges interesse for foreningslivet. Også disse tal dækker en langt bredere aldersgruppe (5-16 år) end den, der er i fokus i denne undersøgelse.

Københavnbarometeret er en elektronisk trivsels- og brugerundersøgelse, der senest er gennemført i 2013 af Københavns Kommune på kommunes folkeskoler blandt elever i 4.-9. klasse. I 2013 svarede mere end 13.000 elever, svarende til 78 pct., på en række spørgsmål ang. deres skole- og fritidsliv. Undersøgelsen bygger således på et solidt datagrundlag, og rummer desuden oplysninger for de enkelte bydele, men der skal tages forbehold for, at de seneste tal som nævnt er fra 2013.

Tegn på voksende tilslutning til idræts- og foreningslivet

Undersøgelserne og medlemsopgørelserne, der er nævnt ovenfor, giver samlet set indtryk af, at der er en udvikling i gang, hvor stadig flere børn og unge i København er foreningsaktive. Ifølge DGI og DIFs

opgørelser var der i 2018 52.249 foreningsmedlemmer under DIF og DGI¹ mellem 0-18 år i Københavns Kommune. Det svarer til en medlemsandel på 46 pct. af det samlede indbyggertal i aldersgruppen 0-18 år. Medlemsandelen er steget stødt henover de seneste seks år fra 39 pct. i 2012 (reference). Tallene indikerer således, at stadigt flere børn og unge i København dyrker foreningsidræt. Tallene siger imidlertid ikke noget om, hvorvidt stigningen gælder alle alderstrin. Fra forskningen ved vi dog, at jo ældre teenagere bliver, jo større er frafaldet fra sportsaktiviteter. En landsdækkende undersøgelse fra VIVE viser fx, at mens henholdsvis 15 og 19 procent af de 7- og 11årige ikke dyrker foreningsidræt, så gælder det 30 pct. af de 19årige (Ottosen m.fl. 2018).

Københavns Kommunes rapport om medlemsudviklingen i de københavnske foreninger indikerer ligeledes, at der er en voksende interesse for foreningsaktiviteter fra børn og unge. Ifølge rapporten har 43 pct. af de deltagende foreninger oplevet stigende medlemstal blandt de 5-16-årige i 2015, mens 15 pct. af foreningerne har oplevet medlemsnedgang. 40 pct. angiver, at deres medlemstal er uændret.

Også københavnerbarometeret, der godt nok ikke siger noget om udviklingen efter 2013, viser at andelen af børn og unge, der dyrker en eller flere fritidsaktiviteter fast, er steget en smule. Fra 2009 til 2013 andelen af idrætsaktive på klassesetningene 4.-9. klasse i København ifølge barometerundersøgelsen steget fra 53 til 56 pct., andelen af unge engageret i kulturaktiviteter har i perioden svinget mellem 26 og 28 pct., mens andelen af ikke-aktive i er faldet fra 30 pct. i 2009 til 27 pct. i 2013.

Københavnerbarometeret viser desuden, hvordan andelen af børn og unge, der går til noget, ser ud i de forskellige bydele. Ser vi på Vesterbro, hvor undersøgelser er foretaget på de fire folkeskoler, gælder det ifølge københavnerbarometeret, at 58 pct. af eleverne i 4.-9. klasse var idrætsaktive i 2013, 31 pct. var engagerede i kulturaktiviteter, mens 23 pct. ikke var aktive. Andelen af aktive – særligt i kulturaktiviteter – er lidt højere end gennemsnittet i København, mens andelen af ikke-aktive er lidt lavere. Se tabel 1.

	Idræt	Kultur	Ikke aktiv
Vesterbro	58%	31%	23%
Hele København	56%	26%	27%

Tabel 1: Fra Københavnerbarometeret. Fritidsliv hos skolebørn 4.-9. klasse 2013. Spørgsmålet eleverne er blevet stillet lod: "Går du til noget efter skole?". De har kunne krydse af ved følgende svar muligheder: 1) "Ja, jeg går til sport i en idrætsforening (f.eks. fodbold, håndbold eller karate)", 2) "Ja, jeg går til noget andet end sport (f.eks. spejder, musik eller dans)" og 3) "Nej, jeg går ikke til noget i fritiden". Det har været muligt at sætte mere end ét kryds.

København versus det øvrige Danmark

Selvom der er tegn på, at lidt flere børn og unge søger mod foreningslivet og idrætten, ser de unges idrætsdeltagelse i København stadig ud til at ligge under landsgennemsnittet. Ifølge Danmarks Statistik er 73,3 pct. af de 0-18 årige medlem af en idrætsforening (Tassy et al., 2019) – et tal der er noget højere end de 46 procent, der er medlem af en idrætsforening under DIF eller DGI og de 56 procent, der i 2013 i Københavnerbarometeret angav at være medlem af en idrætsforening.

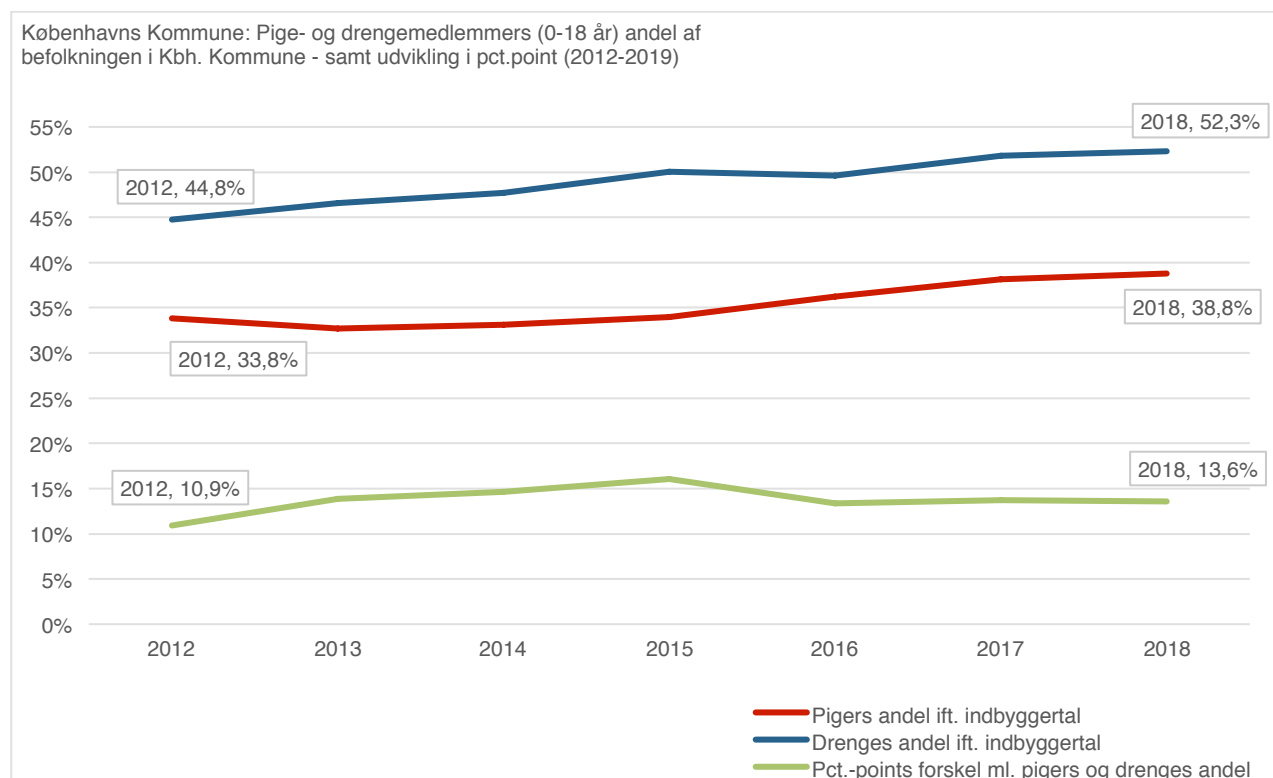
Flere drenge end piger i foreningsidrætten

Både DGI/DIFs medlemsopgørelse fra 2018 og københavnerbarometerundersøgelsen fra 2013 peger på, at piger i mindre grad end drenge er aktive i idrætslivet. Tabel 2 viser udviklingen i, hvor store andele af den samlede population af piger og drenge 0-18 år i Københavns Kommune, der er indmeldt i en forening under DIF eller DGI. Som det fremgår af tabellen er andelen af piger vokset fra 33,8 pct. i 2012

¹ Medlemmer, der er registreret begge steder, tæller kun én gang.

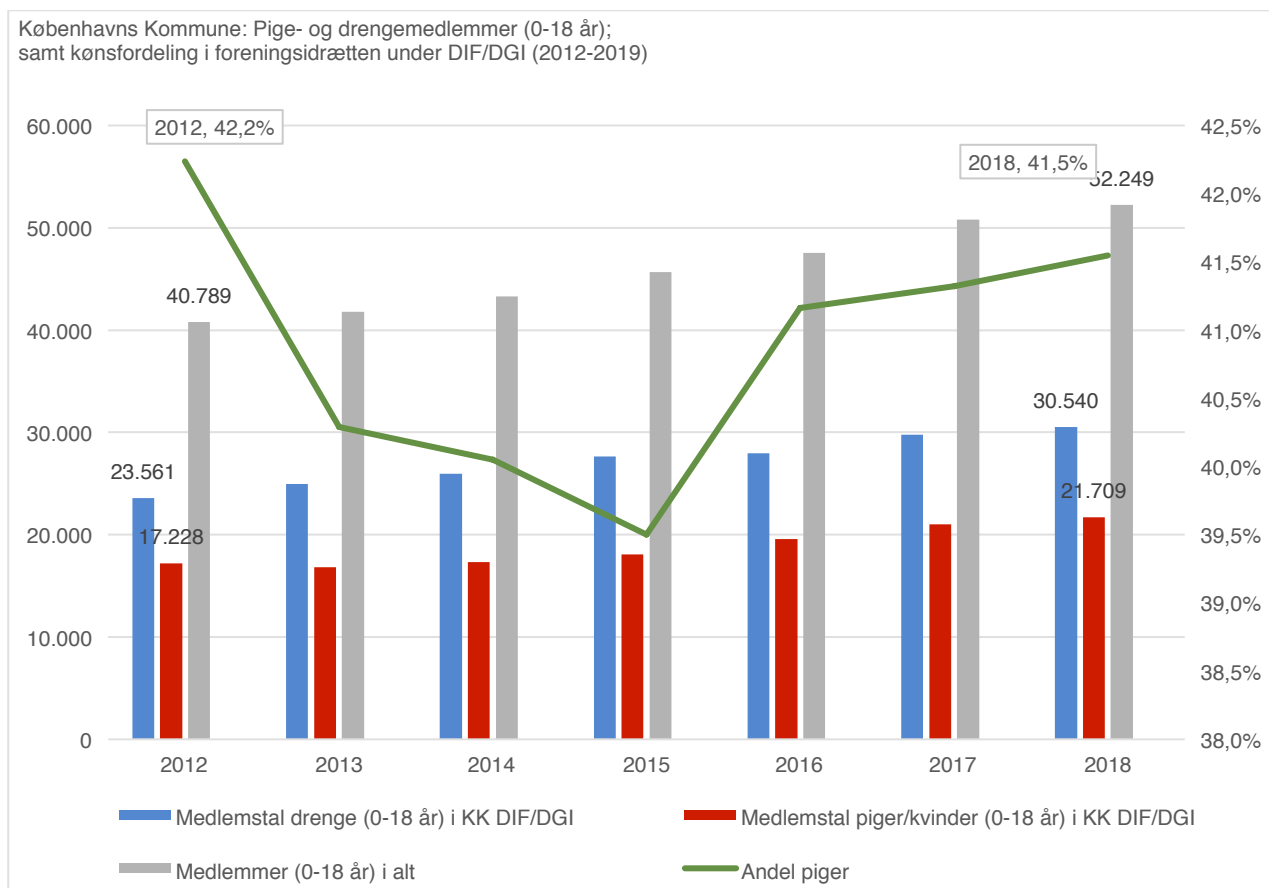
til 38,8 pct. i 2018, men forskellen mellem hvor godt de to køn er repræsenteret i foreninger under de to forbund, er alligevel vokset, da andelen af drenge er vokset endnu mere end andelen af piger.

Ser man på tabel 3, der viser udviklingen i, hvor stor en andel af DIF/DGIs medlemmer mellem 0-18, der er piger, er billedet nogenlunde det samme. Over de seneste år er andelen faldet lidt og så steget lidt igen, men den har i hele perioden mellem 2012 og 2018 ligget på plus/minus 40 pct.

Tabel 2.

Tabel 3.

I lighed med, hvad nogle undersøgelser på landsplan viser (fx Juul & Østergaard, 2016), lader billedet i København således til at være, at drenge er bedre repræsenteret i foreningsidrætten end piger. Samme konklusion finder man i IDANs rapport om idrætsliv i København. I denne kan man desuden læse, at der er en tendens til, at drenge oftere dyrker idræt i foreningsregi, mens piger gør brug af private tilbud. Konklusionerne fra IDAN skal dog ses i lyset af det lille datasæt (Storm og Rask, 2017), men også på landsplan har der inden for de seneste år været en stigning i andelen af børn og unge, der dyrker idræt i privat/kommercielt regi fx fitnesscentre (Asserhøj, 2017).

Hvor drenge er overrepræsenterede i foreningsidrætten peger københavnerbarometerundersøgelsen fra 2013 på, at det på kulturområdet forholder sig modsat. Flere piger går oftere til kulturelle aktiviteter end drenge, men der er, som det fremgår af tabel 4, også flere piger, der ikke går til noget.

	Idræt	Kultur	Ikke-aktiv
Drenge	67,0%	16,5%	25,5%
Piger	43,5%	33,0%	33,0%

Tabel 4: Baseret på tal fra Københavnerbarometeret. Fritidsliv hos skolebørn 4.-9. klasse 2013. Spørgsmålet eleverne er blevet stillet lød: "Går du til noget efter skole?". De har kunne krydse af ved følgende svar muligheder: 1) "Ja, jeg går til sport i en idrætsforening (f.eks. fodbold, håndbold eller karate)", 2) "Ja, jeg går til noget andet end sport (f.eks. spejder, musik eller dans)" og 3) "Nej, jeg går ikke til noget i fritiden". Det har været muligt at sætte mere end ét kryds.

Færre ikke-etnisk danske børn og unge i foreningslivet

Københavnerbarometeret giver som den eneste af de førnævnte undersøgelser et indblik i, hvordan fordelingen mellem etnisk danske og ikke-etnisk danske elever ser ud i København, og ligesom flere

undersøgelser på landsplan viser (reference), er særligt de ikke etniske minoritetspiger underrepræsenterede i foreningslivet. Se tabel X.

		Idræt	Kultur	Ikke-aktiv
Dreng	Etnisk danske	68%	21%	21%
	Ikke-etnisk danske	66%	12%	28%
Piger	Etnisk danske	52%	40%	21%
	Ikke-etnisk danske	35%	26%	45%

Tabel 5: Tal fra Københavnerbarometeret. Fritidsliv hos skolebørn 4.-9. klasse 2013. Spørgsmålet eleverne er blevet stillet lød: "Går du til noget efter skole?". De har kunne krydse af ved følgende svar muligheder: 1) "Ja, jeg går til sport i en idrætsforening (f.eks. fodbold, håndbold eller karate)", 2) "Ja, jeg går til noget andet end sport (f.eks. spejder, musik eller dans)" og 3) "Nej, jeg går ikke til noget i fritiden". Det har været muligt at sætte mere end ét kryds.

VIVEs velfærds- og trivselsundersøgelse blandt børn og unge i aldersgruppen 7-19 år viser også, at børn med anden herkomst end dansk sjældnere er aktive i foreningslivet end etnisk danske børn og unge. Undersøgelsen viser imidlertid også, at forskellen over en årrække er blevet mindre. Fra 2009 til 2017 er andelen af unge med anden etnisk baggrund end dansk, der ikke går til sport faldet fra 38 til 28 pct. (Ottosen m.fl. 2018).

Til gengæld viser VIVEs undersøgelse tegn på en anden polariseringstendens i tilslutningen til de faste fritidsaktiviteter, nemlig mellem børnefamilier med få og mange ressourcer. Børnefamilier, med få ressourcer, er blevet mere udsatte i forhold til, hvad de var 8 år tidligere, og det ser ifølge VIVEs undersøgelse ud til at kunne påvirke de udsatte børns mulighed for deltagelse i det organiserede fritidsliv. Ifølge VIVEs tal er der 38 pct. af de 7-19årige, der lever i fattigdom, som ikke går til sport i en forening, mens det gælder 19 pct. af de unge, der ikke lever i fattigdom (Ottosen m.fl. 2018).

Ungdomsliv i Danmark

I det følgende forsøger vi at tegne et billede af nogle tendenser i teenageres i fritidsliv, der ikke handler om idræt og foreningsdeltagelse. Vi har ikke kunne finde tal, der specifikt handler om teenagere i København, så billedet der tegnes her er mere overordnet.

Øget skærmforbrug og ændrede samværsformer

Unge skærmforbrug er steget markant i løbet af det seneste årti (Ottosen m.fl. 2018). Især de 15-19årige drenge bruger meget tid på computerspil. 27 pct. af de 15-årige drenge og 23 pct. af de 19-årige drenge bruger mere end 4 timer på computerspil og TV. For de 15-årige og 19-årige piger er det 12 pct., der bruger mere end 4 timer (Ottosen m.fl. 2018). Internationale sammenligninger viser, at danske børn er blandt dem, der er mindst sammen med deres venner. Over tid er de danske unge begyndt at være mindre fysisk og mere virtuelt sammen med deres venner. Ifølge VIVEs velfærds- og trivselsundersøgelse blandt børn og unge i Danmark, er der imidlertid ikke tegn på, at ændrede samværsformer har påvirket de unges oplevelse af at have fortrolige bånd med deres jævnaldrende (Ottosen m.fl. 2018).

Fest og rusmidler

Unge alkoholforbrug er blevet mindre i løbet af det seneste årti og deres gå i byen-debut, falder senere i dag end for 10 år siden. Ifølge VIVE er der ikke stor forskel på, hvor ofte drenge og piger drikker sig fulde, men drenge indtager oftere alkohol end piger. Samme undersøgelse viser, at i modsætning til de fleste andre former for sundheds- og risikoadfærd, så er det unge fra såkaldt ressourcestærke familier

og unge på gymnasiale uddannelser, der ofte drikker sig fulde. 43 pct. har røget hash, når de fylder 19, men kun 10 pct. angiver at have gjort det ene for den sidste måned. Hash er mere udbredt blandt drenge end piger, blandt unge i byområder end i landområder og blandt unge med veluddannede forældre (Ottosen m.fl. 2018).

Trivsel

De seneste år har det været en del opmærksomhed omkring særligt teenagepiger, der ikke trives, som stiller højere krav til sig selv end sundt er etc. Flere undersøgelser vidner om, at mistrivsel blandt unge begynder at melde sig i teenageårene. Siden 2013 er andelen af 15-19årige med høj livstilfredshed faldet, mens andelen med lav livstilfredshed er steget. I de tidlige år er der ingen tegn på trivselsforskelle mellem de to køn, men fra teenageralderen markerer pigerne sig negativt i forhold til drengene målt på en række trivselsparametre (Ottosen m.fl. 2018, Juul & Østergaard 2016).

Fritidsjob

43 pct. af de unge har et fritidsjob ifølge VIVEs tal. Tallet er højere end det var i 2013, men lavere end i 2009. Sammenligner man tallene fra 2018 og 2013 med tallene fra 2009 viser det sig, at det især er unge fra, hvad VIVE under ét betegner som udsatte familier, der i lavere grad har fritidsjob (Ottosen m.fl. 2018).

Undersøgelser peger på, at det at blive en del af en arbejdsplads i ungdomsårene forbedrer job- og uddannelseschancer senere i livet (Poulsen 2013, Rambøll, 2009). Foreningen Nydansker har fx sammenholdt erhvervsaktiviteten i teenageårene for årgang 1990 med deres nuværende beskæftigelsessituation, og det viser sig, at der er store forskelle mellem de unge, der har været erhvervsaktive i en tidlig alder, og de der ikke har. Således er 84 procent af de unge, som har arbejdet meget som 13-18-årige, under uddannelse eller i beskæftigelse 5 år efter, at de er fyldt 18 år. Det samme gør sig gældende for 69 procent af de unge, som kun har arbejdet lidt, og for 54 procent af de unge, som slet ikke har arbejdet (Poulsen m.fl., 2013). Undersøgelsen peger på, at beskæftigelse i ungdomsårene kan bidrage til at bryde den negative sociale arv for unge med forældre med lav tilknytning til arbejdsmarkedet.

Litteratur

Asserhøj, T. V. (2017). Danskernes fitnessvaner og brug af kommercielle idrætstilbud. København: Idrættens Analyseinstitut.

Københavns Kommune (2013). *Københavnernes Kulturvaner*. Lokaliseret 20.05.19 på:

<https://www.kk.dk/sites/default/files/edoc/daf2aec4-5b43-476f-8e15-6ea17ccaa115/f7fc9fbc-c0fb-4f5e-af81-738dbed8d273/Attachments/10365294-10143869-5.PDF>

Københavns Kommune (2016). *Medlemsudviklingen - blandt børne- og ungdomsholdene i de københavnske foreninger i 2015*. Lokaliseret 20.05.19 på: https://www.kk.dk/sites/default/files/uploaded-files/medlemsudviklingen_i_foreningslivet_2015.pdf

Københavns Kommune (2018). *Kultur og fritidskompass – udkast. Udvikling af kultur- og idrætsfaciliteter i Københavns Kommune*. Lokaliseret 24.05.19 på: <https://www.kk.dk/sites/default/files/edoc/9a129ec1-1771-4742-83b5-722b303359c8/32a2c72e-68ef-4c4e-9793-bd84825df069/Attachments/20427788-27389371-1.PDF>

Ottesen, M. H., Andreasen, A. G., Dahl, K. M., Hestbæk, A-D., Lausten, M., Rayce, S. B. (2018). *Børn og unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2018*. VIVE. Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd. Lokaliseret 13.05.19 på: https://pure.vive.dk/ws/files/2240314/B_U_2018_WEB.pdf

Poulsen, S. H.; Overgård, A. (2013): *Fritidsjob for fremtiden – En undersøgelse af effekten af tidlige erhvervs erfaringer på uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet blandt unge*. København: Foreningen Nydansker

Rambøl (2009): *Fra fritidsjob til job – Analyse af betydningen af fritidsjob for indvandrere og efterkommeres beskæftigelses- og uddannelsessituation*. Århus: Rambøll Management Consulting

Storm, R. K. og Rask, S. (2017). *Det københavnske idrætsliv. En vidensoversigt*. Idrættens Analyseinstitut. Lokaliseret 20.05.19 på: <https://www.idan.dk/vidensbank/downloads/det-koebenhavnske-idraetsliv-en-vidensoversigt/fb7aa824-cf3c-47d3-ad0a-a7c9007abc93>

Tassy, A., Andersen, Claus W., Huusom, H., Nielsen, M. B., Jónsson, P. S., Thun, S., Østerballe, S., Jakobsen, D. T. (2019). *Kultur 2018*. København: Danmarks Statistik. Lokaliseret 23.05.19 på: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=30041&sid=kultur2018>